

Advies van het Europees Comité van de Regio's over kunstmatige intelligentie voor Europa

(2019/C 168/03)

Rapporteur	Jan TREI (EE/EVP), burgemeester van Viimsi
Referentiedocument	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Kunstmatige intelligentie voor Europa COM(2018) 237 final

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Algemene opmerkingen

1. is ingenomen met de mededeling „Kunstmatige intelligentie voor Europa” en staat pal achter de doelstelling een gezamenlijke aanpak uit te werken om investeringen aan te zwengelen, te anticiperen op sociaaleconomische veranderingen, de rechtszekerheid voor activiteiten op het gebied van kunstmatige intelligentie (KI) te vergroten en ethische richtsnoeren op te stellen. Wel betreurt het dat de Commissie een zeer korte termijn heeft vastgesteld voor de raadpleging over deze ontwerprichtsnoeren ⁽¹⁾.
2. Het CvdR onderschrijft het standpunt van de Europese Commissie dat KI buitengewone, baanbrekende veranderingen met zich mee zal brengen. Het wijst erop dat KI een belangrijke rol kan spelen bij de inspanningen om de Europese Unie concurrerder, inclusiever en duurzamer te maken en daarbij kan bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) en het verbeteren van de levenskwaliteit van Europeanen.
3. Het CvdR moedigt de EU aan de kans te grijpen om terugkerende handelingen en taken met behulp van machines en KI te automatiseren. Op die manier kunnen ze op veel grotere schaal en veel sneller worden uitgevoerd dan met menselijke arbeidskrachten mogelijk zou zijn. Het waarschuwt echter tegen de gevaren van automatisch leren („machine learning”) zonder toezicht en van geautomatiseerde besluitvorming, waardoor de menselijke dimensie en de door mensen geleverde meerwaarde worden ondermijnd.
4. KI brengt momenteel een transformatie teweeg in de Europese economie en maatschappij en deze ontwikkeling zal zich doorzetten. Daarom is een duidelijk Europees kader voor KI nodig.
5. De politieke besluitvormers moeten ervoor zorgen dat een KI-omgeving wordt gecreëerd en ethische richtsnoeren voor het KI-ecosysteem worden opgesteld. Op Europees niveau is echter dringend wetgeving nodig.
6. Publieke spelers (Europese, nationale, regionale en lokale overheden) en particuliere partijen leveren gezamenlijk inspanningen om het totale investeringsvolume tot 2020 en daarna geleidelijk te vergroten.
7. Zeer belangrijk voor de bevordering van KI is een betere integratie van de diverse EU-beleidsmaatregelen en -programma's (waaronder het EFSI, de Europese structuur- en investeringsfondsen, Horizon Europa, Digitaal Europa en Erasmus).

⁽¹⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/draft-ethics-guidelines-trustworthy-ai>

8. vindt dat de lokale en regionale overheden de komende jaren moeten bijdragen aan het scheppen van de voorwaarden en van een gunstig klimaat om meer in KI te investeren; deze maatregelen moeten op nationaal en Europees niveau worden afgestemd om de EU-burgers in staat te stellen zowel bedenkers als afnemers van innovatieve oplossingen te worden;
9. Investerings in KI moeten gepaard gaan met een aangepast rechtskader, een definitie van de interactie ervan met openbare diensten en een regelgevingsaanpak m.b.t. het gebruik van gegevens en het gebruik van KI in de openbare ruimte, alsook met scholing van burgers, werknemers, werkgevers, overheidsinstellingen en de jongere generaties.
10. Het CvdR herinnert aan de toezeggingen die zijn gedaan in de Verklaring van Tallinn ⁽²⁾ over e-overheid en wijst erop dat het gebruik van KI voor e-overheidstoepassingen de efficiëntie en transparantie van en de toegang tot overheidsdiensten in de hele EU kan verbeteren.
11. Het is van groot belang dat meer wordt geïnvesteerd in onderzoek naar automatisering van de industrie door middel van KI en dat de productiviteit in alle Europese regio's aanzienlijk toeneemt.
12. KI en de daaraan gekoppelde investeringen in baanbrekende innovaties moeten op het hoogste politieke niveau serieus worden genomen, zodat het Europese concurrentievermogen en het welzijn van de Europese burgers kunnen worden verbeterd.
13. Weliswaar worden inspanningen geleverd om investeringen in KI zowel in de huidige programmaperiode als in de voorstellen voor het toekomstige meerjarig financieel kader te stimuleren, maar het CvdR vreest dat het voorgestelde bedrag onvoldoende is om de nieuwe uitdagingen aan te gaan en een antwoord te kunnen bieden op de strategieën van andere landen in de wereld.
14. Het CvdR betreurt dat de voorgestelde strategie niet bindend is voor de lidstaten, hoewel KI van groot belang is voor de economische groei. Als Europa serieus werk wil maken van KI, dan moet er op meerdere niveaus sprake zijn van echt politiek en financieel engagement.
15. Met name moeten de diverse EU-beleidsmaatregelen en -programma's (bijv. het EFSI, de Europese structuur- en investeringsfondsen, Horizon Europa, Digitaal Europa en Erasmus) beter worden geïntegreerd om KI te bevorderen. Het CvdR dringt in dit verband aan op een heldere visie.
16. Er moeten flexibelere mechanismen komen voor de toepassing van KI en de financiering van de daarmee gepaard gaande innovaties gezien de snelle ontwikkelingen op dit gebied. Langlopende financieringsmechanismen bieden onvoldoende flexibiliteit om gelijke tred te kunnen houden met de veranderingen.
17. Essentieel voor de publieke sector en de gebieden van algemeen belang zijn interoperabiliteit en een optimale benutting van de digitale capaciteit, dus ook van KI.
18. De mededeling beoogt gezamenlijke inspanningen van de (nationale en Europese) publieke sector en het bedrijfsleven om de technische en industriële capaciteiten van de EU en de benutting van KI in alle economische sectoren te bevorderen.
19. Het lokale en regionale niveau wordt niet betrokken bij de beoogde maatregelen voor de publieke sector. Deze beide bestuursniveaus zouden echter niet mogen worden veronachtzaamd want voor hen is een belangrijke rol weggelegd bij het doen en het bevorderen van investeringen in KI en bij de stimulering van KI-ecosystemen in hun bestuursgebied.

⁽²⁾ De Verklaring van Tallinn over e-overheid is op 6 oktober 2017 tijdens het Estse voorzitterschap van de Raad ondertekend op de bijeenkomst van ministers.

20. In dit verband zou de interregionale samenwerking moeten worden versterkt via strategieën voor slimme specialisatie. Dit betekent intra- en interregionale samenwerking op basis van overleg en besluitvorming van ondernemers, onderzoekers en innoveerders. Daardoor zullen vraaggerichte innovaties en gemeenschappelijke oplossingen worden bevorderd, die ook het pad kunnen effenen voor KI in zowel de publieke sector als het bedrijfsleven.
21. Wat dit betreft kan met de realisering van regionale ecosystemen en innovatiehubs aanzienlijk worden bijgedragen aan de totstandkoming van doeltreffende territoriale contacten en kunnen het concurrentievermogen en de cohesie in de EU worden bevorderd.
22. Het CvdR staat achter het plan voor de oprichting van een breed multistakeholderplatform — een Europese KI-alliantie — dat zich met alle aspecten van KI moet gaan bezighouden. Bij de werkzaamheden van dit platform moeten ook regionale en lokale belanghebbenden worden betrokken.
23. De nagestreefde bevordering van de interactie tussen de Europese KI-alliantie en het Europees Parlement, de lidstaten, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het CvdR is een goede zaak.
24. Het CvdR is ingenomen met de geplande ondersteuning van de oprichting van infrastructuren voor tests en experimenten, die toegankelijk zijn voor ondernemingen van elke omvang en uit alle regio's.
25. Het CvdR steunt de voorgestelde oprichting van een platform voor KI-on-demand. De digitale-innovatiehubs zullen de toegang tot dit platform vergemakkelijken.
26. De digitale-innovatiehubs kunnen een doorslaggevende rol spelen bij het aanleren en ontwikkelen van digitale vaardigheden in de publieke sector en het bedrijfsleven.
27. Met het initiatief voor de digitalisering van het Europese bedrijfsleven wordt beoogd om in elke regio vóór 2020 gegarandeerd een digitale-innovatiehub te realiseren. Veel regio's zijn echter in het al bestaande netwerk nog ondervetegenwoordigd.
28. Het CvdR dringt aan op snelle maatregelen om de digitale vaardigheden en kennis van de burgers in de publieke sector en het bedrijfsleven op basis van de behoeften te verbeteren, teneinde te voorkomen dat de ongelijkheid tussen burgers, regio's en economische sectoren in de EU toeneemt.
29. In de regio's moeten openbare proefprojecten worden ondersteund om de toepassing van KI in de leefomgeving van de toekomst te bevorderen (waaronder op behoeften gebaseerde vervoersmogelijkheden, sociale voorzieningen, slimme steden enz.) en burgers in staat te stellen KI te accepteren en ervan te profiteren.
30. KI kan duurzame groei ondersteunen dankzij schaalvoordelen, maar leidt ook tot een enorme waardeschepping doordat dankzij KI nieuwe goederen, diensten en innovaties kunnen worden gecreëerd.
31. Voor de lokale en regionale overheden moeten omscholingsprogramma's opgezet en financiële middelen gereserveerd worden, zodat de werknemers kunnen worden omgeschoold van wie de arbeidsplaatsen door de toepassing van KI zullen veranderen of verdwijnen.
32. In het volgende meerjarig financieel kader (2021-2027) moeten substantiële financiële middelen worden uitgetrokken voor de ontwikkeling van KI (waaronder voor het programma Digitaal Europa voor de periode 2021-2027).
33. Het raakvlak tussen stedelijke groei, technologie, infrastructuur en kapitaalvereisten biedt steden en regio's een unieke reeks kansen en uitdagingen, doordat de vraag naar multilevel governance en investeringen in fysieke, digitale en sociale infrastructuur toeneemt. Samenwerking met de particuliere sector is belangrijk om ervoor te zorgen dat de wetgeving op dit gebied aan haar doel beantwoordt.

34. KI is geen doel op zich en moet in de toekomst worden afgestemd op de e-overheidsdiensten en openbare dienstverlening.
35. Het CvdR vindt het uitermate belangrijk dat bij de ontwikkeling van KI de privacy en persoonsgebonden rechten in acht worden genomen.
36. Het CvdR benadrukt het belang van KI en de koppelingen naar uitgebreide, virtuele, en kunstmatige realiteit (resp. XR, VR en AR), 3D-technologieën en robotica, die een nieuwe basis zullen vormen voor het wereldwijde bedrijfsleven, de platformeconomie en leerplatforms. Dit draagt bij tot het bieden van gelijke toegang tot uiteenlopende educatieve en culturele inhoud en tot het creëren van innovatieve platforms voor kennisoverdracht voor de omscholing van werknemers.
37. Capaciteitsopbouw op KI-gebied is een drijvende kracht voor de digitale transformatie van het bedrijfsleven en de overheidssector.
38. Om de totstandbrenging van een digitaal Europa te doen slagen, moet de EU met name beschikken over arbeidsmarkten en onderwijs- en opleidingsstelsels die aan het digitale tijdperk zijn aangepast. Geavanceerde digitale technologieën op het vlak van bijvoorbeeld high-performance computing, cyberbeveiliging en KI zijn nu voldoende tot wasdom gekomen om het onderzoeksstadium te kunnen verlaten en op EU-niveau ingevoerd, toegepast en verder ontwikkeld te worden.

Brussel, 6 februari 2019.

De voorzitter

van het Europees Comité van de Regio's

Karl-Heinz LAMBERTZ
